

Wesley W. Widmaier, *Economic Ideas in Political Time: The Rise and Fall of Economic Orders from the Progressive Era to the Global Financial Crisis*, Cambridge University Press, 2016.

I studiet af offentlig politik er et af de helt centrale fænomener *stabilitet* og *forandring*. Hvornår – og hvorfor – ændres den offentlige politik? Offentlig politik kan forekomme kedeligt, for næsten altid sker der ingenting, eller også er de ændringer, som finder sted, så små, at det kan være det samme. Og så – et pludseligt ryk væk fra status quo. Hvordan kan vi forstå dette mønster? Det spørgsmål har optaget forskere i hvert fald siden begyndelsen af 1990'erne.

Anført af Frank Baumgartner og Bryan Jones har én retning undersøgt, hvordan såkaldt begrænset rationalitet gør det umuligt for politiske aktører at forholde sig til al den information, der tilflyder dem. Det skaber rykvis politikudvikling, når politiske aktørers begrænsede opmærksomhed svinger fra et emne til det næste. Årsagen til disse opmærksomhedsskift er dog langt hen ad vejen uden for teorien.

En anden retning, præget af blandt andre Kathleen Thelen og Paul Pierson, angriber forestillingen om, at stabilitet og forandring altid er hinandens modsætning i den forstand, at selv små, inkrementelle ændringer over tid kan have en dybdegående effekt. Det giver glimrende mening – i hvert fald for en velfærdstatsforsker som mig. Men det er jo lidt som at snyde på vægtskålen, for hvad blev der lige af de pludselige, markante forandringer?

En tredje retning fremhæver betydningen af idéer. Forfattere som Peter Hall og Mark Blyth argumenterer for, at idéer både kan påvirke, hvad politiske aktører opfatter som relevante problemer, samt hvilke konkrete policy instrumenter der er bedst til at løse disse problemer. Ligeledes kan idéer være med til at reducere usikkerhed i en situation, hvor den gamle, toneangivende idé er brudt sammen. Problemet her er dog, at teorien ikke fortæller os, hvornår den slags sammenbrud finder sted.

Uanset at man nu har haft 30 år til at blive enige, eller bare finde en plausibel løsning, er studiet af stabilitet og forandring underligt uforløst. Det er næppe nogen stor overdrivelse – men helt sikkert en fornærmelse mod mange – at sige, at vi egentlig ikke har lært forfærdelig meget nyt siden starten af 1990'erne, hvor de skelsættende bøger og artikler af Baumgartner og Jones, Pierson, Hall osv. udkom. Disse værker høstede de lavt hængende frugter fra 1980'ernes store intellektuelle innovation, ny-institutionalismen, og en eller anden har måske nok siden i stilhed spekuleret på, om det faktisk ikke også var de *eneste* frugter fra det træ.

Det er således noget af en udfordring, Widmaier – der er lektor i statskundskab ved Griffith University i Brisbane, Australien – stiller sig selv, når han kaster sig ud i opgaven med netop at forklare både stabilitet og forandring. Han trækker i sit teoriapparat på historisk institutionalisme og især idéteori. Grundpåstanden er, at politik udvikler sig i tre faser – (1) konstruktion, (2) anvendelse og (3) sikkerhed og krise. De første to trækker meget på Halls og Blyths tilgange, så det nye er altså fase tre, hvor *the claim to fame* er, at rodfæstede idéer kan give anledning til fejlopfattelser og fejlregninger af virkelighedens problemer – og dermed skabe en krise omkring de dominerende idéer. Hvis man skal være hård, vil man måske nok anføre, at også trin tre faktisk allerede er foregrebet i Halls forestilling om anomalier og paradigmesammenbrud.

Widmaiers tretrinsraket af et analyseskema anvendes derefter på de sidste hundrede års økonomiske tænkning i USA. Det er en meget omfattende øvelse. Hvis man vil vide noget om det emne, er bogen glimrende. Så ved man dét, som man siger – hvorefter man glemmer det igen. Hvor bogen kunne have haft et mere blivende bidrag – på teoriudviklingen – slår den ikke til. Ikke fordi den er dårlig, men fordi den grundlæggende ikke formår at vride sig fri af den ny-institutionelle spændetrøje. Som sådan minder bogen os om, at det nok er ved at være tid til enten at skrotte ny-institutionalismen eller holde op med at stille det samme gamle spørgsmål igen og igen. Uagtet bogens empiriske kvaliteter er den et godt eksempel på, hvordan der for tit hældes gammel vin på nye flasker i studiet af offentlig politik.

Carsten Jensen
Institut for Statskundskab
Aarhus BSS, Aarhus Universitet